

Lietuvių
mito
logija

1

TOMAS

Parengė Norbertas VĖLIUS

Vilnius Mintis 1995

TURINYS

Pratarmė	5
Norbertas Vėlius. Senosios lietuvių religijos ir mitologijos tyrimo metmenys	7
DIONIZAS POŠKA (apie 1757—1830)	32
Aplie senovės pagoniškas religines apeigas Lietuvos ir Žemaičių kunigaikštijose (1823)	35
TEODORAS NARBUTAS (1784—1864)	49
Lietuvių mitologija (1835)	55
Įvadas	55
Didieji dievai	61
Pramžius (<i>Pramžimas</i>)	61
Perkūnas	63
Deivės	66
Lada (<i>Lado</i>)	66
Laima	67
Veliona (<i>Wellona</i>)	69
Mažesnieji dievai, arba dievaičiai	71
Vaižgantas	71
Aitvaras	72
Kaukai	73
Dangaus kūnų sudievinimas	74
Saulė	74
Mėnuo	75
Paslaptingos dievybės ir fetišai	76
Žaltys	76
Rupūžė	77
Paskutinė žmogaus gyvenimo pakopa	78
Aplie pomirtinį gyvenimą	78
SIMONAS STANEVIČIUS (1799—1848)	81
Lietuvių mitologijos aiškinimas (apie 1838)	84
Pratarmė	84
Lietuvių mitologijos šaltiniai	84
Lietuvių-žemaičių mitologija pagal Strijkovskį ir Lasickį ..	89
<i>Romene</i> (Ruminiai arba Romainiai)	89
Pastabos	91
Pseudobažnyčia, tai yra tariamoji Perkūno bažnyčia	

Kaune	92
Pastabos prie paminėtųjų dievų	93
Apie žemaičių dievus pagal Lasickį	97
Pastabos apie Lasickio minimus dievus ir žemaitiškus žodžius	98
IGNACAS JOHANAS HANUŠAS (1812—1869)	102
Bendroji slavų mitologija, nagrinėjanti senovės prūsų ir lietuvių mitus (1842)	104
Apie pagrindinius slavų ir prūsų mitų bruožus	104
1. Apie Perkūną-Brahmą	105
2. Apie Patrimbą-Višnų	108
3. Apie Pikulą-Šyvą	110
4. Apie prūsų ir slavų dievų trejybę	112
5. Apie parsiškus elementus slavų ir prūsų mitologijoje	114
a) Apie senovės prūsų vyriausiąjį šviesos dievą	114
b) Apie senovės prūsų ir lietuvių vyriausiąjį tamsos dievą	121
JUOZAPAS JAROŠEVIČIUS (1793—1860)	124
Religija (1844)	125
SIMONAS DAUKANTAS (1793—1864)	141
Tikyba senovės lietuvių (1845)	146
LIUDVIKAS ADOMAS JUCEVIČIUS (1813—1846)	165
Lietuva (1846)	169
Mitologijos pradai	169
Laumė	169
Laimė	171
Karaliūnė	172
Dzīvsvits	172
Čeltyčios	173
Kastytis	174
Lietuvių deivių akmenys	174
Kaukai	177
Undinės	177
Medžiojma	180
Metamorfozės lietuvių mitologijoje	180
Gegužė	181
JUZEFAŠ IGNACAS KRAŠEVSKIS (1812—1887)	186
Tikėjimas (1847)	188
Žyniai ir religinės apeigos	188
AUGUSTAS ŠLEICHERIS (1821—1868)	220
Lietuvių dievų vardai (1853)	221
PAVELAS KUKOLNIKAS (1795—1884)	236
Lietuvių padavimai (1854)	237
Priešistoriniai padavimai	237

MIKALOJUS AKELAITIS (1829—1887)	241
Žodelis apie lietuvių dievus (1858)	242
Pastabos (1863)	246
ANDRIUS BOTYRIUS (apie 1845 — apie 1900)	248
Pasakojimas apie lietuvių griaustinį Perkūną (1871)	249
VILHELMAS MANHARTAS (1831—1880)	266
Motiejus Strijkovskis (apie 1870—1880)	267
Aisčių Mater deum (1880)	283
JULIUS LIPERTAS (1839—1909)	293
Lietuvių religija (1881)	294
ADOMAS HONORIS KIRKORAS (1818—1886)	304
Lietuvių mitologija (1882)	306
JONAS KREČINSKIS (apie 1820 — apie 1890)	315
Pagoniškos lietuvių dievybės (1885)	316
Laumės, Lazdona, Krūminė, Laima	317
Žaltys, gyvatės, rupūžė	320
Gardeoldijis, Pergrubias, Kurcho, Perdoitė, Perdoitus, Judimė, Ežerinis	322
JULIUS KRONAS (1835—1888)	326
„Kaivalos“ temos Lietuvoje (1885)	327
EDUARDAS VOLTERIS (1856—1941)	336
Mitologijos apybraižos (1886)	338
Lietuvių dievai Jono Malalos „Chronografo“ rusiškojoje 1261 m. redakcijoje	338
Velinas (1886)	344
Lietuvių mitologija (1896)	349
VASILIJUS ROTKIRCHAS (TEOBALDAS) (1821—1891)	354
Lietuvių pagonybės bruožai (1890)	356
Aušlavis (žaltys)	356
Paurimė	359
Nijolė	363
Upyna	365
ROBERTAS KRUMBHOLCAS (1863—?)	368
Žemaičių religinis gyvenimas (1890)	368
ANTONIS MEŽINSKIS (1829—1907)	370
Lietuvių mitologijos šaltiniai (1892)	372
Pratarmė	372
Intarpai iš 1261 m. rusiškojo Jono Malalos vertimo	375
Volynės metraštis	384
KONSTANCIJA SKIRMUNTAITĖ (1855—1934)	403
Senovės lietuvių mitologijos bruožai (1892)	405
HERMANAS UZENERIS (1834—1905)	417
Lietuvių dievai (1896)	419

TEODORAS GRINBERGERIS (1855—1932)	433
Baltistikos dalykai Lasickio knygelėje (1896)	434
ALEKSANDRAS BRIUKNERIS (1856—1939)	453
Iš Lietuvos mitologijos (1886)	457
Senoji Lietuva. Žmonės ir dievai (1904)	468
Mitologija	468
Išvados. Lietuvos mitologijos lygis, palyginti su kitomis mitologijomis	471
Lietuvių mitologijos apibūdinimas	476
Lietuvių mitologija (1910)	485
Paaiškinimai	491
Literatūros sąrašas	545
Sutrumpinimai	551
Mitologinių vardų ir objektų rodyklė	552
Asmenvardžių rodyklė	589